

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија” бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11),, како и врз основа на член 30 од Законот за основно образование („Службен весник на Република Македонија” бр. 103/08, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11, 6/12, 100/12, 24/13, 41/14 и 116/14) министерот за образование и наука ја утврди Наставната програма по **англиски јазик** за IX одделение на деветгодишното основно образование за учениците со **оштетен вид** во посебните училишта и посебните паралелки во основните училишта.

АДАПТИРАНА
НАСТАВНА ПРОГРАМА
ЗА УЧЕНИЦИ СО
ОШТЕТЕН ВИД



МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

АНГЛИСКИ ЈАЗИК

IX ОДДЕЛЕНИЕ

Скопје, август 2015

ДЕВЕТГОДИШНО
ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ

1. ВОВЕД

Предметот англиски јазик, како прв странски јазик е застапен во наставниот план за деветтгодишно основно образование на ученици со оштетен вид во сите три развојни периоди на деветтгодишното основно образование почнувајќи од прво одделение па се до крајот на деветтото одделение.

Застапеноста на предметот во наставниот план за деветтгодишното основно образование се должи на современите тенденции во образовните системи на повеќето земји од Европската унија, каде што на изучувањето на првиот странски јазик му е посветено посебно внимание, имено со изучувањето на истиот се започнува од најмалата возраст на учениците т.е. од првата година на задолжителното основно образование.

Современата настава по странски јазици за учениците од 6 до 14 години ја определуваат широко сфатената цел за усмени и писмени комуникациски компетенции на странскиот јазик проширени со читачки, социокултурни и интеркултурни компетенции. Наставата е усмерена на ученикот како субјект во наставниот процес, неговиот когнитивен-афективно-социјален развој односно на развојот на неговата самостојност во учењето и стекнување на стратегии на учење како основа за доживотно учење.

Предметот англиски јазик во деветто одделение се изучува со 3 (три) часа неделно, односно 108 часови годишно и истиот има статус на задолжителен предмет.

Појдовни основи за изготвувањето на наставната програма за IX (деветто) одделение во основното деветтгодишно образование се:

- Програмскиот документ *Концепција за деветтгодишно основно образование* (содржини и организација на воспитно-образовната дејност) од 2007 година и

- *Заедничката европска референтна рамка за јазиците* (теориските основи и целите на современата настава по странските јазици и нивоата на компетенции за комуникативна употреба на странскиот јазик).¹

¹ Како ориентација во однос на нивоата на јазични компетенции кои учениците би требало да ги постигнат на крајот на поедини воспитно-образовни периоди на основното образование се земени предвид насоките од *Заедничката европска референтна рамка за јазиците*, кои разликуваат вкупно шест нивоа на комуникативно користење на странскиот јазик: Во подрачјето на елементарно ниво тоа се нивоата А1 (подготвително ниво/Breakthrough) и А2 (темелно ниво/Waystage), во подрачјето на самостојно користење на јазикот нивоата Б1 (предно ниво/Threshold) и Б2 (самостојно ниво/Vantage) и во подрачјето на компетентно користење на јазикот ниво Ц1 (напредно ниво/Effective Operational Proficiency) и Ц2 (највисоко ниво/Mastery).

Во условите на учење на англискиот јазик во Република Македонија учениците после првите три години на учење на англиски јазик (од 1-3 одделение) можат делумно да го постигнат нивото А1 (подготвително ниво), после следните три години на учење на англискиот јазик (4-6 одделение) можат целосно да го постигнат нивото А1 (подготвително ниво) и можат делумно да го постигнат нивото А2 (темелно ниво), а после 9 години на учење (по завршувањето на IX.одделение) можат целосно да го постигнат нивото А2 (темелно ниво). Постигнувањето на компетенциите согласно наведените нивоа ќе бидат прикажани преку очекуваните резултати во програмата за деветтото одделение.

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ЗА IX ОДДЕЛЕНИЕ:

Ученикот/ученичката:

- да се оспособи слухово и визуелно (слабовиди ученици) да препознава нови зборови, куси искази и да го разбере нивното значење и глобално и селективно да разбира текстови со позната и помалку позната тематика ;
- да може да репродуцира и продуцира зборови и јазични искази со правилен акцент ритам и интонација, да опишува и искажува сопствени искуства, мислења и ставови
- да се оспособи да чита куси текстови за идентификување конкретни и глобални информации од познати и помалку познати текстови (видно или брајово писмо);
- да се оспособи да пишува едноставни јазични искази и куси текстови со правилна употреба на интерпункциските знаци (видно или брајово писмо);
- да може да води едноставна комуникација на ниво на усвоениот вокабулар и со примена на јазични функции блиски на возраста на учениците;
- да се здобие со знаења за други култури.

3. КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

Компонента 1. ЛЕКСИЧКИ ЕДИНИЦИ ²			
Цели	Содржини	Примери	Активности и методи
Ученикот/ученичката:			
- да го разбере значењето на лексичките единици, да ги репродуцира и да ги употребува во соодветни говорни ситуации.	Младите и нивните интереси	Ana has just finished the phone call. Some students have become computer addicts. Boys usually love watching football matches.	Активности од типот водење разговор на тема “Како го поминувам слободното време (музика, читање, спорт, домашни миленичиња ...), говорни вежби околу изгледот и модата и сл., пишување писмени вежби на дадена тема, составување кратки поеми, и др. (видно или брајово писмо).
	Патувања	The bus leaves at one o'clock. It says in the brochure that ... Mavrovo is a national park.	Активности од типот вежби со слушање аудиоснимки или говорот на наставникот и репродуцирање на слушнатото, активности од типот водење разговор на тема како се планираат патувања, како треба да се снајдеме во друга држава како турист, опишување на посетени места, како се пишува кратко писмо или разгледница, и др.
	Светот во кој живееме	Smog hanging over cities is the most familiar and obvious form of air pollution.	Активности од типот на вежби со слушање аудиоснимки или говорот на наставникот и репродуцирање на слушнатото, вршење на истражувачка работа (интернет, списанија, и сл); проблемите кои го засегаат модерниот свет (глад, сиромаштија, ...), говорни вежби околу развојот на технологијата, еколошките проблеми, и сл.
	Култура и	The traditional British	Активности од типот вежби со слушање

² При обработка на новиот лексички материјал не треба да се воведуваат повеќе од 4-5 нови лексички единици по наставен час. Лексичкиот материјал sukcesивно се проширува и се повторува.

	цивилизација на државите од англиското говорно подрачје, други култури и Македонија	breakfast is a cooked meal of bacon, eggs and sausages. Americans eat fast-food meals a lot.	аудиоснимки и репродуцирање на слушнатото, запознавање со географските обележја, настани од историјата, и сл. на земјите од англиското говорно подрачје, образованието во овие држави (UK, Ireland, The USA, Canada, Australia, New Zeland), и сл.
	Празници и честитки	Happy holidays! Many happy returns of the day! Merry Christmas! Happy Easter! Happy Thanksgiving Day! Happy Halloween! Happy Valentine's Day! Congratulations on your....!	Активности од типот симулирање говорна ситуација на тема празници, изработка на честитки за одредени празници, изработка на маски, симулација на претстава по повод одреден празник, пишување на едноставни поеми, учење на песнички, римувалки и сл.

Компонента 2. ГРАМАТИЧКИ СТРУКТУРИ ³			
Цели	Содржини	Примери	Активности и методи
Ученикот/ученичката:			
- да ги разбира и употребува односните заменки <i>who, which, that, whose</i>	Односни заменки <i>who, which, that, whose</i>	A nurse is a person who takes care of sick people.	Активностите и методите кои ги сугерираме можат да се применат во сите наведени содржини во граматиката согласно барањата за изучување на граматичките структури. Активности кои се сугерираат за реализација на содржините од граматиката се следните: - слушање на исказ од наставникот и невербално реагирање на истиот (мимика, гестикулација, TPR); (слабовиди) - вежби од типот на вербално реагирање на поставено прашање; - вежби со користење на илустрации, флеш карти и постери (слабовиди) и релефни цртежи (слепи) ; - користење на реалија како средство за реализација на одредени содржини од граматиката; - играње по улоги и симулации на дадени ситуации, и сл. -активност од типот Grammar Chants -активности од типот пополнување на празни места во реченицата (видно или брајово писмо)
- да ги препознава и употребува предлозите поврзани со други зборови	Предлози со други зборови	Go for, listen to, angry at, good at...	
- да може да ги препознава и употребува <i>Phrasal Verbs</i>	<i>Phrasal Verbs</i>	Look for, put off, pick up, look after...	
- правилно да ги употребува прилозите за начин	Прилози за начин	easily, quickly, well, fast	
- да може да го препознава и употребува степенувањето на придавките со формата <i>as...as</i> (потврдна и одречна)	Степенување на придавките со <i>as...as</i>	She is as good as her mother.	
- да може да ги препознава, разбира и правилно да ги употребува формите на модалниот глагол <i>have to</i> за давање совети	Модален глагол <i>have to</i>	You have to listen to your teacher!	
- да може да ги разбира, разликува и правилно употребува формите на <i>need to</i> и <i>must</i>	<i>Need to</i> <i>Must</i>	I need to talk to you soon. Mary must go to work every day.	
- правилно да ги разбере и применува <i>Question Tags</i>	<i>Question Tags</i>	You don't like coffee, do you?	

³ Граматичките структури никогаш не се толкуваат експлицитно, туку нив учениците ги усвојуваат глобално во предложени јазични структури.

- да може да ги разбере и правилно употребува сврзниците	Срзници	and, although, but, therefore, however...
- да може да ги препознава и правилно употребува прилозите за <i>Present Perfect Tense</i> (<i>yet ,already, just, since</i>)	Прилози за <i>Present Perfect Tense</i> (<i>yet,already,just,since, for</i>)	I have just finished my lunch. I have lived here for 10 years.
- да може да ги разбира и употребува условните реченици од втор тип (<i>Second Conditional</i>)	Условни реченици од втор тип (<i>Second Conditional</i>)	If I was you, I would do that.
-да може да ја препознава и правилно употребува пасивната форма	Пасивна форма	This milk is produced in Macedonia.
- да може да го разбере и употребува директниот и индиректниот говор во афирмативна форма	Директен и индиректен говор	Mark: "I don't like chocolate". Mark says (that) he doesn't like chocolate. Mark said (that) he didn't like chocolate.
-да може да ја препознава, разбере и употребува формата на <i>Present Perfect Continuous Tense</i>	<i>Present Perfect Continuous Tense</i>	I've been playing computer games for two hours.

Компонента 3. ЈАЗИЧНИ ФУНКЦИИ			
Цели	Содржини	Примери	Активности и методи
Ученикот/ученичката:			
- да може да води едноставна комуникација во соодветни говорни ситуации со примена на јазичните функции на ова ниво на изучување на јазикот, односно блиски на неговата/нејзината возраст.	<p>Изразување задоволство и пофалба.</p> <p>Изразување загриженост.</p> <p>Донесување логички заклучоци.</p> <p>Искажување историски факти.</p> <p>Предупредување.</p> <p>Искажување редослед.</p>	<p>I feel so good today.</p> <p>I am very proud of your job. Well done!</p> <p>Let's go for a walk.</p> <p>No, thanks. It is very dark. We might get lost.</p> <p>Nobody's answering the phone. They must be out. They can't be at home. All the lights are off.</p> <p>William Shakespeare, the famous English writer, was born in Stratford-upon-Avon.</p> <p>Look out! Be careful!</p> <p>How do people become successful film stars? First, they go to Hollywood. Then they go for auditions. Finally, they get a part in a film.</p>	<p>Активности од типот:</p> <ul style="list-style-type: none"> - игри во двојки (водење дијалог); - работа во групи; - вежби од типот вербално искажување по дадени слики и постери (слабовиди) и рељефни цртежи (слепи) ; - вежби со користење мимики, пантомими и драматизации (слабовиди); - разни игри од типот <i>just a minute, taboo, pictionary, tic-tac-toe, domino, chain games, guessing games, memory games etc.</i> - Вежби од типот <i>describe and draw, pyramid discussions, surveys, general knowledge questions.</i>

	<p>Прераскажување мислење.</p> <p>Пререскажување туѓи искази.</p> <p>Давање и примање комплименти.</p>	<p>Ana said that she didn't write that letter.</p> <p>"I want to go home." She says that she wants to go home.</p> <p>You look very beautiful today. Thank you very much.</p>	
--	--	---	--

Компонента 4. СЛУШАЊЕ СО РАЗБИРАЊЕ			
Цели	Содржини	Примери	Активности и методи
Ученикот/ ученичката:			
- да може да го разбере значењето на лексичките единици предвидени за изучување на оваа возраст	Лексичка единица	hip-hop, rock, novels, poems, basketball, dog, ... train, bus, car, tourist, brochure, letter, postcard... poverty, hunger, extinction, modern technology, ... queen, lady, palace, ... happy holidays, ...	Невербално реагирање на говорен поттик, слики, постери, флеш карти (слабовиди) и вербално реагирање (слепи) ; игри од типот <i>Information gap, hangman, words from words, Guess the words</i> (видно и брајово писмо) ;
- да може да разбере куси искази	Куси искази	I love hip-hop. She didn't send me a mail . Pollution is a problem of the modern world. Drinking is not good for your health.	Вежби од типот на соодветно реагирање на слушнати искази (од аудиозапис или од наставникот, на пр.: движење на телото, мимика); невербално реагирање на инструкција/ исказ од наставникот и сл. (слабовиди) и вербално реагирање (слепи)
- да може да разбере селективно и глобално текстови со позната и помалку позната тематика	Куси текстови	Macedonia is a country located in the central Balkan peninsula in Southeast Europe. It is one of the states of the former Yugoslavia, from which it declared independence in 1991.	Активности од типот на заокружување на конкретни информации (повеќе/член избор) и сл. (видно и брајово писмо)

Компонента 5. ГОВОРЕЊЕ			
Цели	Содржини	Примери	Активности и методи
Ученикот/ученичката:			
- да може да даде кус опис на дадена позната тема;	Давање опис на дадена тема	London is the capital city of England and the United Kingdom. It is the biggest city in the United Kingdom with population of 8.3 million people. Most people in London are British.	Активности од типот на репродуцирање и продуцирање на искази преку: играње по улоги според дадени модели, симулации проследени со движења, драмски изведби и сл..
- да може самостојно да комуницира со предвидените јазични функции и јазични елементи;	Комуницирање на дадена тема	A: What do you think of <i>Anna Karenina</i> ? B: In my opinion <i>Anna Karenina</i> is the best book that I've ever read. It's got a really an amazing story and characters. I think this is the first time that we read a book with so many special effects.	
- да може да искаже сопствени искуства, мислења и ставови	Искажување лично искуство	Last weekend was so much fun. On Saturday night I went to a concert with my friends in New York City. On Sunday night, I went shopping with my friends. I went to get some birthday presents that I needed . I spent a little bit too much money though, but it was fun.	

Компонента 6: ЧИТАЊЕ СО РАЗБИРАЊЕ			
Цели	Содржини	Примери	Активности и методи
Ученикот/ученичката:			
- да може да препознава графија на зборови кои содржат споени согласки	Зборови кои содржат споени согласки	This boy is happy because he was first in..... (what)? rice/ <u>r</u> ace/ <u>r</u> ose <u>w</u> hich <u>w</u> ho <u>c</u> heck <u>t</u> he <u>t</u> hink <u>s</u> hy	-Вежби со гласно читање на зборови во контекст
-да чита за идентификување конкретни информации во даден текст. -да може глобално да разбере текстови со позната и помалку позната содржина	Куси текстови	Evan was a clever thief. He robbed the rich and gave all to the sick and the poor. The other thieves were jealous of him. They planned to get rid of him. They challenged to steal the King's crown...	-Активности од типот читање текстови од списанија и сл за идентификување на информации (вежби од типот на повеќечлен избор, Т/Ф вежби и насочени прашања) -Вежби од типот на читање за глобално разбирање преку активности од типот на повеќечлен избор, Т/Ф вежби (видно или брајово писмо)

Компонента 7. ПИШУВАЊЕ			
Цели	Содржини	Примери	Активности и методи
Ученикот/ученичката:			
– правилно да пишува зборови	Правилно пишување на познати и непознати зборови по спелување и диктат	tree, eat new, room learn, nurse car, school walk, where, daughter, calm, talk right – write their – there knight – night	Пополнување на текст со зборови кои недостасуваат според упатства за пишување реченици; пишување реченици и текстови според звучен модел – диктат; ставање зборови во правилен ред во една реченица и сл. Вежби со пишување кратенки; Пишување куси состави по дадени аудитивни/или визуелни информации.
- правилно да пишува познати кратеники	Кратенки	Mr Mrs Miss Ms CD GB USA UNICEF UN EU	Пишување честитки, пораки на разгледници, и-меил пораки; Вежби со довршување на текст, поврзување реченици со сврзници, подредување параграфи од даден текст. Самостојно и заедничко осмислување на текстови од слики и изработка на одделенски весник или постер.
- да пишува реченици со правилен ред на зборовите	Правилен ред на зборови во реченица	born I in Macedonia was (I was born in Macedonia.)	Самостојно и заедничко осмислување на текстови од слики и изработка на одделенски весник или постер.
- правилно да пишува реченици со зборови од општ и стручен контекст	Зборови од општ и стручен контекст	I have a new computer. The monitor is 15`. The mouse is optical. The color of the keyboard is metallic.	Самостојна изработка на тематски постери, и сл. (видно или брајово писмо)
- да пишува куси насочени дескриптивни и наративни состави и состави заради искажување на лични ставови, применувајќи соодветни јазични елементи и интерпункциски знаци.	Куси состави (кратка порака, писмо, опис, честитка и сл.)	

Компонента 8. КУЛТУРА

Содржините од Култура се застапени во сите компоненти во изучувањето на јазикот, односно не се изучуваат изолирано како посебна компонента.

Целта е да се создаде сензибилизација за воочување на културолошките разлики и сличности како основа за развивање на толеранција и емпатија кон другиот и различниот (на пр., преку имиња, празници, модели на културно однесување, обраќање, честитање празници, активности во врска со празниците, имиња на врсниците во англиските говорни подрачја, некои типични презимиња, имиња на улици и плоштади, распоред на дневните и седмичните активности, слободно време, пазарење, храна, песни, комуникативни модели, паралингвистички елементи и др.) Учениците се запознаваат со делови од историјата, географските обележја на земјите од англиското говорно подрачје, големите градови и нивните културни знаменитости. Мали прослави за одбележување на Денот на благодарноста (Thanksgiving), Божик, Априлијада, Велигден, Св.Валентин и сл. Учениците да се запознаат со дел од литературата за деца во англиските говорни подрачја.

Целта е да се стекнат интеркултурни компетенции за однесување имајќи ги предвид културните разлики, создавање чувство за воочување на културните разлики низ учењето и воспитувањето, како и социјализација на содржините како основа за развивање почит кон другите луѓе и различните работи. Учениците да развиваат поголем респект за различноста и комплексноста на изучувањето на културата, како и за предизвиците кои произлегуваат од живеењето/работењето во мултикултурните/мултиетничките средини. Учениците да стекнат поголема свест за самите себе во однос на мултиетничката средина и меѓукултурната комуникација. Во пристапот на наставните содржини и теми, како и културолошките, воспитните и социолошките, треба да се води сметка за однесувањето во различни култури. Да се обработуваат содржини коишто овозможуваат споредба и социјализација на македонската култура со другите култури.

4. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

Планирањето и реализацијата на наставата за учениците со оштетен вид се одвива како и за останатите ученици, но при реализација се применуваат специфични нагледни средства и помагала, како и реализација на вежбовни активности (вежби за видот, перипатологија-вежби за ориентација и движење, употреба на тифлотехника, усвојување на секојдневни социјални вештини). Учениците со оштетен вид го запознаваат и откриваат светот, комуницираат и учат, користејќи ги останатите сетила. Тие го користат остатокот на вид (доколку постои), но за нив најважни се тактилната перцепција, слухот и добриот говорен модел. Затоа при работа со овие ученици најголем акцент треба да се стави на аудитивниот пристап кон наставата.

Учениците со оштетен вид кај кои интелектуалните способности се на завидно ниво, без никаков проблем може да ја следат наставната програма по англиски јазик за седмо одделение, она на што наставникот треба да обрне внимание е да користи специфичните наставни средства и помагала наменети за лицата со оштетен вид како што се рељефни цртежи и карти (географски), брајовите машини, телевизиските и рачни оптички лупи за слабовиди и сл. Истиот треба да биде креативен во својата работа преку што успешно и соодветно би му ја пренел наставната материја на ученикот со оштетен вид. За учениците кај кои покрај оштетениот вид има и некој друг проблем, поради кој ученикот неможе во целост да ја совлада наставната материја, наставникот треба да примени индивидуален пристап, диференцирање на целите и задачите во наставната програма, дозирање на содржините како истите би соодветствувале на потребите и можностите на ученикот.

- НАПОМЕНА ЗА НАЧИНОТ НА ПЛАНИРАЊЕ И РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Во планирањето на наставата за деветто одделение предвид се земени содржините во наставните програми по другите предмети кои се изучуваат во деветто одделение, односно почитуван е принципот на меѓупредметно поврзување по однос на целите и содржините со акцент на интегрирано поврзување со содржини од мајчиниот јазик.

Во наставната програма е дадено ориентационо планирање на наставните часови по наставни теми и целини. Сепак, наставниот кадар треба самостојно да го планира часовниот фонд за целосно и успешно реализирање на поставените цели од програмата.

Составот на учениците во паралелките во посебните училишта и во посебните паралелки при редовните основни училишта е изразито хетероген заради што наставникот треба да практикува строго диференциран и индивидуализиран пристап

во рамките на реализацијата на наставата. Ваквиот приод е во функција на индивидуалните специфични потреби што секако ќе резултира со развивање на индивидуалните потенцијали и максимални академски постигнувања на учениците со оштетен вид.

Во контекст на ова наставниците кои ја реализираат наставата треба да;

- да се обидат при изготвувањето на планирањето да планираат исти содржини, цели и активности за целата паралелка (доколку индивидуалните карактеристики, можности и способности на учениците во паралелката го дозволува тоа)

- За учениците чиј степен и попреченост не дозволува следење на планираните цели, содржини и активности, наставникот треба да планира парцијална партиципација во рамките на целите, содржините и активностите кои се реализираат во паралелката.

- доколку видот и степенот на попреченост е многу сериозен наставникот пристапува кон изготвување на интересен индивидуален образовен план во рамките на адаптираните наставни програми (при изготвувањето на ИОП наставникот може да користи наставни содржини и цели и од наставните програми од претходните учебни години). Кога наставникот во ИОП користи наставни содржини и цели и од наставните програми од претходните учебни години, треба да ги наведе одделението, содржините како и целта на нивното повторно обработување.

Наставни средства:

- комплет од одобрен учебнички систем;
- пакет прирачен материјал за наставникот (флеш-карти, постери и др.);
- касетофони/касети со песни; компјутер со соодветен софтвер; ЦД-РОМ, ТВ со ДВД;
- други извори на учење во непосредната околина - предмети во просторијата каде се изучува англискиот јазик;
- Интернет пристап, образовни софтвери;
- списанија за наставникот.
- релефни цртежи и карти (географски);
- брајова машина
- телевизиски колор лупи за слабовиди
- рачни оптички лупи
- “Swell touch“ машини за печатење

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Следење на постигањата на учениците

Во текот на наставата редовно се следат и вреднуваат постигањата на учениците, се прибираат показатели за нивните активности, мотивираноста за учење, соработката со другите и сл. (формативно оценување). Секоја активност на часот при која учениците ја искажуваат јазичната активност, било на рецептивно, репродуктивно или продуктивно ниво, дава можност за воочување на напредокот и негово вреднување. Тоа значи дека евалвацијата се врши како интегрален дел на самиот наставен час, а не како изолиран чин. Многу е важно при постапките на проверка на знаењето, како и оценувањето на ученикот, тие постапки да не се разликуваат од вообичаените активности на часот, односно учениците не треба посебно да се издвојуваат од групата при проверката на усното јазично реагирање.

Битно е поголем акцент да се стави на позитивните аспекти на напредокот на учениците, т.е. на она што ученикот го знае, а не она што не го знае. Важно е секој напредок да се награди соодветно, бидејќи на младите ученици им е потребна повратна информација за остварениот успех, што може да биде усна пофалба или позитивна реакција изразена преку гест или мимика или, пак, со насмевка од страна на наставникот, и сл.

Вреднувањето на напредокот на учениците ќе се врши со бројчани оценки во текот на училишната година. Ученикот треба да биде вреднуван со 8 оценки во текот на учебната година (4 оценки во првото и 4 во второто полугодие). Од вкупно 8 оценки, 3 ќе се базираат на тест, а другите 5 ќе се базираат на усни, комуникативни проверки. Критериумите за формирање оценка треба да се експлицитни како за ученикот, така и за родителот, т.е. да се објаснат уште во почетокот на учебната година и наставникот да се придржува до тие критериуми. Како критериуми можат да се земат: оценките од писмените работи/тестови, оценките од усното искажување/активност на час, изработка домашни задачи. Со цел на родителите да им се овозможи увид во напредувањето на нивните деца и во нивниот процес на учење пожелно е да се воведат *Европското јазично портфолио* кое допринесува учениците да ја развијат свеста како учесници во наставниот процес. Портфолиото ги води кон сфаќањето на учењето како процес на стекнување на знаења и вештини во кои активно учествуваат. Притоа ги поттикнува на размислување за успешните стратегии на учење, за проценка на постигнатите знаења и вештини како и за индивидуалните желби и планови за напредување и учење на странскиот јазик.

На крајот на деветото одделение учениците ќе бидат оценети со бројчана оценка. Последиците за ученикот во случај на неуспех ќе бидат во согласност со општата регулатива за основното образование во Република Македонија.

6. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗИРАЊЕ НА НАСТАВНИТЕ ПРОГРАМИ

Програмата во однос на просторните услови за реализација се темели на нормативниот за простор донесен од страна на министерот за образование и наука .

Просторните услови и опременоста на училниците за успешна реализација на наставната програма за деветто одделение треба да се во согласност со општиот норматив за опременост за реализирање на наставните програми за деветто одделение.

Се препорачува, заради полесен визуелен контакт помеѓу учениците, за да слушнат подобро што се зборува и најоддалечениот ученик да има преглед на училницата, клупите да бидат наредени на следниот начин: повеќе клупи доближени заедно, разни варијанти на буквата U, како и преместување и групирање на столчињата по потреба (при драматизација).

7. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

- Завршени студии по англиски јазик и литература - наставна насока, VII¹.
- Завршени студии по англиски јазик и книжевност, VII¹.
- Завршени двопредметни студии по македонски и англиски јазик, VII¹.
- Завршени студии по англиски јазик и литература - друга насока и со здобиена соодветна педагошко-психолошка и методска подготовка во акредитирана установа, VII¹.
- Завршена дефектолошка доквалификација.

Потпис и датум на утврдување на наставната програма

Адаптираната наставната програма по *англиски јазик* за IX одделение на деветгодишното основно образование за учениците со **оштетен вид** во посебните училишта и посебните паралелки во основните училишта, врз основа на утврдената соодветна наставна програма за деветгодишно основно образование, на предлог на Бирото за развој на образованието, ја утврди

Бр.12-15173/1

22.09.2015 година

Министер

Abdilaqim Ademi

Изготвил: работна група, координатор м-р Зора Бушовска, советник

Контролирал: Трајче Ѓорѓиевски, раководител на одделение

Одобрил: м-р Митко Чешларов, раководител на сектор